

Rolul evaluării inițiale în triada predare-învățare-formare de competențe

Menită să verifice, să măsoare și să aprecieze rezultatele educației, dar și eficiența resurselor, a contextului și a condițiilor sistemului educațional, **evaluarea** a fost înțeleasă în pedagogia tradițională, drept o etapă finală în procesul didactic, completând, ca o concluzie, predarea și învățarea. Această abordare, dovedită anacronică, a fost schimbată în pedagogia actuală, când evaluarea și-a „adjudecat” funcția ameliorativă, de reglare și control asupra procesului de învățare, devenind o verigă esențială în această triadă. Afirmția „*modurile de evaluare a rezultatelor școlare influențează procesele de instruire și activitatea de învățare*”¹ confirmă această optică, subliniind atât caracterul diagnostic, cât și prognostic al procesului evaluativ, manifestat în condițiile în care procesul de învățământ este un proces cu autoreglare.

În cadrul diferitelor clasificări ale evaluării, cea inițială ocupă o poziție privilegiată, întrucât:

- ✓ Oferă date importante privind cunoștințele, abilitățile și aptitudinile elevilor la începutul unui parcurs școlar;
- ✓ Determină cadrul didactic să aleagă strategii optime de îmbunătățire a rezultatelor școlare;
- ✓ Confirmă sau infirmă eficiența resurselor educaționale utilizate până în acel moment;
- ✓ La nivel psihologic, crește motivația elevilor de a învăța;
- ✓ Este un factor esențial în elaborarea documentelor curriculare realizate de cadrul didactic, în structurarea cărora se ține seama de nivelul psiho-intelectual al elevilor. În acest mod este respectat principiul personalizării și al adaptării acestor documente (planificări anuale, calendaristice și pe unități de învățare);
- ✓ Susține abordarea diferențiată și personalizată a actului didactic, în funcție de interesele, abilitățile și capacitățile fiecărui elev în parte.

În cadrul schimbărilor continue din ultimii ani, reunite sub conceptul de reformă a învățământului, a fost redefinită și evaluarea, (re)considerată, după cum am afirmat mai sus, drept componentă esențială în demersul educațional. În acest sens, un rol important li s-a acordat metodelor alternative de evaluare propuse de programele SNEE:

- ❖ *observația sistematică a activității elevilor și a comportamentului elevilor;*
- ❖ *proiectul;*

¹ Ioan Neacșu, Dan Potolea, I.T. Radu, *Reforma evaluării în învățământ. Concepție și strategie*, Consiliul Național de Evaluare și Examinare, București, 1996, p.7

- ❖ *investigația;*
- ❖ *portofoliul individual și de grup;*
- ❖ *studiul de caz;*
- ❖ *autoevaluarea;*
- ❖ *jurnalul reflexiv;*
- ❖ *hărțile conceptuale etc.*²

Aceste metode complementare „constituie opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc practica evaluativă, evitând rutina și monotonia”³.

Cu toate acestea, în activitatea concretă de la clasă, este imperativă găsirea unei relații optime între tehnicile moderne și cele tradiționale, pentru a nu fi periclitat un echilibru necesar, în special în cazul evaluării inițiale, știut fiind faptul că o singură metodă nu este suficientă pentru o măsurare corectă iar o notă mică sau neconformă cu așteptările elevului poate avea repercusiuni negative. În aceste condiții, metodele moderne de evaluare, importante pentru rolul lor formativ, susținând individualizarea actului educațional, e de dorit să fie combinate armonios cu cele considerate clasice:

- ♣ *chestionarea orală;*
- ♣ *verificarea prin lucrări scrise* (lucrări de recapitulare, de sinteză, teze), teste docimologice (cu răspunsuri deschise și închise);
- ♣ *verificarea prin lucrări practice.*

De fapt, metodele alternative urmăresc valorificarea unor tehnici și proceduri de evaluare pentru măsurarea acelor obiective, aparținând domeniului afectiv mai ales, mai dificil de cuantificat prin metodele clasice.

Disciplina *limba și literatura română*, având statut de disciplină obligatorie la examenele externe și facilitând, prin *componenta sa funcțional-comunicativă*, succesul la toate celelalte discipline, incumbă imperativ realizarea testării inițiale la început de an școlar. Această examinare este absolut esențială mai ales în cazul clasei a V-a, deoarece datele pe care le oferă devin indicatori importanți pentru adaptarea demersului instructiv-educativ. Prin acest demers, profesorul poate determina nivelul de dezvoltare cognitivă al copiilor, cunoștințele, interesele și abilitățile pe care le dețin la începutul ciclului gimnazial. De asemenea, valorile și atitudinile lor, testate și măsurate prin chestionare orală/scrisă, observație sau prin teme pentru acasă,

² ****Ghid de evaluare – Limba și literatura română*, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Editura Aramis, București, 2001, p. 67-90.

³ Crenguța-Lăcrămioara Oprea, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007, p. 246.

completează tabloul cognitiv, psihologic și afectiv al școlarului ce pășește într-o nouă etapă a dezvoltării sale. În această manieră poate fi determinat gradul în care acest tablou corespunde *profilului absolventului de clasa a IV-a*, precum și traseul pe care îl va parcurge, în perspectivă, pentru realizarea *profilului ideal al absolventului de clasa a VIII-a*.

În cadrul acestei discipline, evaluarea inițială, realizată în rândul copiilor de cls. a V-a, urmărește două aspecte:

-capacitatea de receptare a mesajului oral și de producere de text oral;
-capacitatea de receptare a mesajului scris (citit, comprehensiune, analiză/sinteză) și de exprimare personală prin intermediul unui text propriu. În acest sens, demersul evaluativ trebuie orientat pe aceste două direcții:

1. Parametrii comunicării orale, testați și măsurați prin modalități diferite, tradiționale și alternative: *chestionare orală, temă de clasă, autoevaluare etc.*
2. Parametrii comunicării scrise, a căror verificare se poate realiza atât prin clasicul test inițial, cât și prin completarea unei pagini de jurnal / text reflexiv sau prin analiza portofoliului de limba și literatura română structurat în clasele primare.

Așadar, evaluarea inițială devine premisă a succesului în învățare și determină selectarea conținuturilor științifice și metodologia procesului de învățare, constituind o etapă esențială în procesul educațional.

Bibliografie

1. Crenguța-Lăcrămioara Oprea, *Strategii didactice interactive*, E.D.P., București, 2007.
2. Florentina Sâmihăian, Sofia Dobra, Monica Halaszi, Anca Davidoiu-Roman, Horia Corcheș, *Limba și literatura română. Ghidul profesorului. Clasa a V-a*, Editura ART, București, 2017.
3. ****Ghid de evaluare – Limba și literatura română*, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Editura Aramis, București, 2001.
4. Ioan Neacșu, Dan Potolea, I.T. Radu, *Reforma evaluării în învățământ. Concepție și strategie*, Consiliul Național de Evaluare și Examinare, București, 1996.

Condrat Florentina

Școala Gimnazială Jurilovca, jud. Tulcea

